

15. novembar 2015. godine

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja

Rimski trg 46, Podgorica
Tel. (+382 20) 482 109, 234 105
Web site: www.minpolj.gov.me
e-mail: kabinet@mpr.gov.me

PRESS

Poštovane dame i gospodo,

Hvala na vremenu koje ste izdvojili da propratite današnju press-konferenciju.

1. Izvještaj Evropske komisije o napretku u pregovaračkim poglavljima 11, 12 i 13

Evropska komisija je objavila Strategiju proširenja i pojedinačne izvještaje za države kandidate i potencijalne kandidate za članstvo u EU¹. Dio izvještaja odnosi se na tri poglavlja koja resorno pokriva Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja. Iz Izvještaja možemo zaključiti dvije stvari:

- prvo, Crna Gora je dobila godišnju ocjenu 4 ili *“dobar progres”* u šest poglavlja. Dva od tih šest su iz oblasti poljoprivrede.
- drugo, uporedimo li Crnu Goru i zemlje regiona, vidjećemo da je Crna Gora jedina dobila godišnju ocjenu 4 u oblasti 11-Poljoprivreda i ruralni razvoj i 13-Ribarstvo.

11-Poljoprivreda i ruralni razvoj

Uporednim pregledom osnovnih ocjena **ukupnog stanja napretka** u oblasti Poljoprivreda i ruralni razvoj Makedonija je na *“umjerenom nivou spremnosti”* (srednja ocjena, najbolja među dodijeljenima). Jedna ocjena niže *“određeni nivo pripremljenosti”* data je za Crnu Goru, Kosovo i Tursku, dok je za Albaniju, Kosovo i Srbiju procijenjeno da se nalaze u *“ranoj fazi pripremljenosti”*.

Posmatrajući **ocjenu o godišnjem napretku**, jedino je Crna Gora dobila *“dobar napredak”* (najviša ocjena među dodijeljenima). Za ostale države data je istovjetna srednja ocjena *“određeni napredak”*, izuzev za Kosovo i BiH, gdje nije specificiran uspjeh u ovoj oblasti na godišnjem nivou.

	ALB	BiH	CG	KS	MKD	SRB	TUR
Ukupna ocjena stanja za PP11	1	1	2	2	3	1	2
Godišnja ocjena napretka za PP11	3	-	4	-	3	3	3

12-Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika

Uporednim pregledom osnovnih ocjena **ukupnog stanja napretka** u oblasti Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika, Srbija je na *“umjerenom nivou spremnosti”* (srednja ocjena, najbolja među dodijeljenima). Jedna ocjena niže *“određeni nivo pripremljenosti”* data je za Albaniju, Crnu Goru, Kosovo, Makedoniju i Tursku, dok je za BiH procijenjeno da se nalazi u *“ranoj fazi pripremljenosti”*.

¹ U skladu sa novim pristupom u pripremi Strategije i izvještaja, te ciljem EK da unaprijedi stepen međusobne usaglašenosti ocjena i preporuka o napretku, moguće je predstaviti uporedni pregled datih ocjena. Za **ukupnu ocjenu trenutnog stanja** korištena gradacija: (1) Rana faza (*Early stage*); (2) Određeni nivo pripremljenosti (*Some level of preparation*); (3) Umjereni nivo pripremljenosti (*Moderately prepared*); (4) Dobar nivo pripremljenosti (*Good level of preparation*); (5) Napredni nivo (*Well advanced*), dok je za **ocjenu stepena napretka u toku izvještajnog perioda** korišten je sljedeći način ocjenjivanja: (1) Nazadovanje (*Backsliding*); (2) Bez napretka (*No progress*); (3) Određeni napredak (*Some progress*); (4) Dobar napredak (*Good progress*); (5) Veoma dobar napredak (*Very good progress*).

Posmatrajući ocjenu o **godišnjem napretku**, svim državama je data istovjetna srednja ocjena “*određeni napredak*” izuzev Turske, koja je ocjenjena „*bez napretka*“. Za Kosovo nije specificiran uspjeh u ovoj oblasti na godišnjem nivou.

	ALB	BiH	CG	KS	MKD	SRB	TUR
Ukupna ocjena stanja za PP 12	2	1	2	2	2	3	2
Godišnja ocjena napretka za PP12	3	3	3	-	3	3	2

13-Ribarstvo

Uporednim pregledom osnovnih ocjena **ukupnog stanja napretka** evidentira se da su u oblasti Ribarstvo, Makedonija i Srbija na “*umjerenom nivou spremnosti*”, dok je za Albaniju, BiH, Crnu Goru i Tursku procijenjeno da se nalaze u “*ranoj fazi pripremljenosti*”.

Posmatrajući ocjenu o **godišnjem napretku**, jedino je Crna Gora dobila “*dobar napredak*” (najviša ocjena među dodijeljenima). Jednu ocjenu niže “*određeni napredak*” dobile su Makedonija, Srbija i Turska, dok je Albanija ocijenjena „*bez napretka*“. Za Kosovo i BiH nije specificiran uspjeh u ovoj oblasti na godišnjem nivou.

	ALB	BiH	CG	KS	MKD	SRB	TUR
Ukupna ocjena stanja za PP13	1	1	1	-	3	3	1
Godišnja ocjena napretka za PP13	2	-	4	-	3	3	3

2. U Briselu održan Pododbor za poljoprivredu i ribarstvu

U Briselu je održan VIII Pododbor za poljoprivredu i ribarstvo između Crne Gore i EU. Dogovorene su aktivnosti na praćenju usvojenih zakona i strategija, i koraci nakon otvaranja pregovora u ovim poglavljima. Razmatrane su teme iz sprovođenja trgovinske razmjena u oblasti poljoprivrede (SSP), zaštita geografskih oznaka, Protokol 2 o vinu i alkoholnim pićima, i druge teme iz oblasti poljoprivrede, ruralnog razvoja, ribarstva, bezbjednosti hrane, veterinarskih i fitosanitarnih pitanja.

3. Prijetnja još jednog štetočine

Dana 26.10.2015. godine potvrđen je prvi nalaz štetnog organizma *Anoplophora glabripennis*, odnosno azijske strižibube, koja izaziva sušenje velikog broja listopadnog drveća. Prisustvo je potvrđeno na teritoriji Opštine Budva, područje Lastve Grbaljske SGŠ 42°18'25" i JGŠ 18°48'18", na vrbi (*Salix* sp.). Nakon pronalaska imaga izvršen je detaljan zdravstveni pregled mjesta infestacije i uzorkovanje. Uzorkovane larve za koje se sumnjalo da pripadaju ovom štetnom organizmu poslate su na determinaciju molekularnom analizom. Izvještajem je potvrđeno da larve pripadaju azijskoj strižibubi. Vrba napadnuta azijskom strižibubom je nakon uzorkovanja uništena spaljivanjem pod nadzorom Fitosanitarne inspekcije, kako bi se spriječio rizik daljeg širenja ovog štetnog organizma. Fitosanitarna uprava sprovodi poseban nadzor nad ovim štetnim organizmom od 2014. godine i njegovo prisustvo nije detektovano ni u jednom dosadašnjem monitoringu.

Podsjećam da je Fitosanitarna uprava donijela *Pravilnik o fitosanitarnim mjerama za sprječavanje unošenja i širenja azijske strižibube Anoplophora glabripennis* (“Sl. list Crne Gore” br. 61/15) u skladu sa Odlukom EU 2015/893. U narednom periodu sprovodiće se fitosanitarne mjere u skladu sa ovim pravnim aktom. Za sada ne raspoložemo pouzdanim podacima o izvoru infestacije. Preciznije informacije imaćemo nakon rezultata pojačanog nadzora koji će se sprovoditi u narednom periodu. Od susjednih država prisustvo ovog štetnog organizma je potvrđeno u Italiji, Austriji, Njemačkoj, Švajcarskoj, Francuskoj, Engleskoj i Holandiji. Takođe, podsjećam držaoce bilja na zakonsku obavezu (čl. 6 i 11 Zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja) da ukoliko primijete bilo kakvu novu ili neuobičajenu pojavu ili sumnju o prisustvu štetnog organizma

obavijeste Fitosanitarnu upravu ili nadležnog fitosanitarnog inspektora. U narednom periodu fitosanitarna inspekcija sa stručnjacima entomolozima i stručnjacima u oblasti šumarstava, lokalnim komunalnim službama i službama civilne zaštite (vatrogasne službe) vršiti uništavanje biljaka domaćina u obilježenoj zaraženom području.

Kontakt tel: +382 20 621 111 Fax: +382 20 621 008 E-mail: fitosanitarnaupravag@t-com.me

4. Otkup mlijeka

Ukupna količina otkupljenog mlijeka u oktobru iznosi 2.149.315 litara. U odnosu na septembar otkupljena količina mlijeka veća je za 1%. Prosječan otkup po farmeru u oktobru ove godine iznosio je 905 litara i veći je za 130 litara u odnosu na oktobar 2014. godine kada je iznosio 780 litara. Povećan je broj kooperanata koji predaju preko 5.000 litara mlijeka na mjesečnom nivou na 43 (u oktobru 2014. Broj kooperanata bio je 34). Prosječan mjesečni otkup ovih proizvođača u oktobru 2015. iznosio je 6.427 litara, dok je u oktobru 2014. iznosio je 5.617 litara. Podaci potvrđuju da je povećan broj krava, da poljoprivredni proizvođači posvećuju veću pažnju držanju stoke, kvalitetnijoj ishrani, zoohigijeni i nabavci rasnih grla.

Nastavljen je izvoz mlijeka za Srbiju. Mljekare *Lazine* izvozi 25 tona nedeljno za mljekaru *Leskovac* koja vrši preradu u UHT (tetrapak) mlijeko pod nazivom mljekare *Lazine* koji se potom prodaje u Crnoj Gori. Mljekara *Srna* iz Nikšića izvozi 12 tona nedeljno za Tutin.

Sve premije za otkup mlijeka isplaćene su na vrijeme.

Tabela 1. Otkupljene količine mlijeka za prvih deset mjeseci u periodu 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Januar	1,685,656	1,625,266	1,680,626	1,854,409	1,933,044	1,831,118
Februar	1,555,709	1,487,850	1,271,584	1,692,151	1,789,639	1,728,988
Mart	1,678,313	1,572,979	1,685,974	1,844,558	1,969,271	1,923,084
April	1,720,256	1,761,648	1,734,218	1,915,333	1,976,805	1,968,590
Maj	1,947,064	1,938,584	2,005,440	2,116,055	2,032,920	2,188,078
Jun	2,034,338	1,997,195	2,119,933	2,206,726	2,194,721	2,305,707
Jul	2,129,272	2,102,343	2,202,959	2,303,049	2,311,896	2,330,535
Avgust	2,228,102	2,099,162	2,152,755	2,233,429	2,388,183	2,305,686
Septembar	1,999,971	1,927,306	1,982,259	2,196,022	2,213,869	2,116,692
Oktobar	1,903,295	1,883,285	2,028,424	2,175,321	2,202,083	2,149,315
Ukupno	18,881,976	18,395,618	18,864,172	20,537,053	21,012,431	20,847,793

Izvor: MPRR

5. Otkup jagnjadi za potrebe penzionera

Iako smo više puta smo produžavali rokove za otkup, do 10. novembra otkupljeno je i isporučeno lokalnim udruženjima penzionera 10.850 jagnjadi. Očekuje se isporuka još oko 1.200 komada koje se nalaze na zalihama kod mesnih industrija. Jedan dio jagnjadi koji je ispušten udruženjima penzionera je iz uvoza. Na osnovu izvještaja koje dobijamo sa terena, kako od strane poljoprivrednih proizvođača, tako i od savjetodavnih službi, nema u ponudi neotkupljenih jagnjadi sa prostora Crne Gore.

6. Isplate premija

Voćarstvo - U skladu sa javnim pozivom za dodjelu podrške podizanju i modernizaciji voćnih zasada, dobijeno je 77 zahtjeva. Od ovog broja 6 se odnose na nove zasade, 60 na nabavku opreme i mehanizacije, a 11 u i u podizanje novih zasada i nabavku opreme. Podignuto je novih 9,15ha zasada jagode. U 23 zasada uspostavljen je sistem za navodnjavanje. U 9 zasada postavljene su mreže za zaštitu od ptica. Nabavljeno je

15 motokultivatora, 30 kosačica, 11 trimera i veći broj priključnih mašina. Ukupan iznos podrške je 131.962,49 €. Najviše prijava dobijeno je iz opštine Podgorica (17). Zatim slijede opštine Berane (16), Andrijevića (12), Bijelo Polje i Mojkovac (8), Nikišić (4), Plav i Ulcinj (3), Petnjica i Pljevlja (2) Gusinje i Rožaje (1).

Ribarstvo - Sredstva opredijeljena za sektor ribarstva za 2015. godinu iznose 300.000€. U odnosu na prošlu godinu, iznos podrške je povećan za 50.000€. Objavljeno je šest javnih poziva. Za tri javna poziva u toku je predaja zahtjeva za isplatu, dva javna poziva su u finalnoj fazi, dok se za javni poziv za povećanje profesionalne ribarske flote u ulovu pelagičnih vrsta, prijavio jedan ribar, koji nije ispunio kriterijume iz javnog poziva, pa je zahtjev odbijen. Na javni poziv za modernizaciju ribolovne flote za ulov demerzalnih resursa, prijavilo se 14 ribara i ukupno je realizovano 250.665,86€. Na javni poziv za modernizaciju i osavremenjivanje postojećih ribolovnih plovniha objekata dužine od 3-10m LOA u malom privrednom ribolovu, prijavilo se 14 ribara. Od investicije su odustala četiri ribara, a 10 je realizovalo investicije u ukupnom iznosu od 33.884,11€. Ukupna podrška Ministarstva kroz ova dva Javna poziva će iznositi 125.863,39€.

Stočarstvo - Javni poziv za dodjelu podrške za investicije u povećanje stočnog fonda bio je otvoren do 20. septembra 2015. godine. Zbog zainteresovanosti poljoprivrednih proizvođača produžavan je dva puta. Mjera ima za cilj podizanje konkurentnosti stočarske proizvodnje, stvaranje tržišno održivog proizvođača, obezbjeđivanje uslova za uravnotežen razvoj govedarstva i ovčarstva, i bolje korišćenje raspoloživih resursa, posebno prirodnih livada i pašnjaka. Ukupan broj pristiglih aplikacija po ovom javnom pozivu je 93, ukupan iznos investicija 1.105.338€, od čega je podrška Ministarstva 498,819€. Aplikirano je za nabavku 460 steonih junica i 1780 priplodnih jagnjica.

Očuvanje autohtonih genetičkih resursa - Ministarstvo poljoprivrede pruža podršku držanju autohtonih rasa stoke i gajenju autohtonih sorti bilja. U stočarskoj proizvodnji podrška se odnosila na proizvođače koji drže *bušu* u govedarstvu, *zetsku žuju*, *soru*, *pivsku pramenku* i *ljabu* u ovčarstvu. Kroz ovu mjeru podržan je 21 proizvođač u 2015. godini sa iznosom od 15.700 eura. Ministarstvo će nastaviti da pruža podršku kako bi se očuvao genetski materijal i kako bi se raznovrsnost genetičkih resursa koja postoji u Crnoj Gori zadržala i unaprijedila.

Obuke - Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja organizovalo je radionice za proizvođače kolašinskog sira, pljevaljskog sira i maslinovog ulja, na kojima su predstavljene procedure registracije i važnost zaštite proizvoda geografskom oznakom. Radionice su organizovane u Pljevljima (30 učesnika), Kolašinu (15 proizvođača), Baru (25 proizvođača) i Ulcinju (15 proizvođača). Učesnici su bili uglavnom članovi udruženja proizvođača. Petodnevna obuka za prvu grupu vinara za elektronsko vođenje evidencije proizvodnje počće 16. novembra. Vinari će se obučavati kontinuirano.

7. Spoljnotrgovinska razmjena poljoprivrednim proizvodima za devet mjeseci 2015.

Ukupna spoljnotrgovinska razmjena Crne Gore za period januar-septembar 2015. godine, prema preliminarnim podacima MONSTAT, iznosila je 1.601,7 miliona eura što ukazuje na rast od 1,8% u odnosu na isti period prethodne godine. Izvezeno je robe u vrijednosti od 218,8 miliona eura (8,6% manje u odnosu na isti period prethodne godine), a uvezeno za 1.383,0 miliona eura (3,7% više u odnosu na isti period prethodne godine). Pokrivenost uvoza izvozom iznosila je 15,8% i manja je u odnosu na pokrivenost u istom period prethodne godine, kada je iznosila 18,0%.

Ukupna razmjena poljoprivrednih proizvoda za period januar-septembar 2015. godine iznosila je 392,9 miliona eura i manja je za 10,4% (ili za 45,7 miliona eura) u odnosu na isti period prošle godine. Učešće poljoprivrednih proizvoda u ukupnom izvozu iznosi 18,2%, a u ukupnom uvozu 25,5%.

Vrijednost uvezenih poljoprivrednih proizvoda za period januar-septembar 2015. godine iznosila je 353,2 miliona eura, dok je ukupna vrijednost izvoza iznosila 39,7 miliona eura. U odnosu na isti period prošle

godine **ukupan uvoz** poljoprivrednih proizvoda manji je za 14,7 miliona eura (ili za 4,0%), dok je **ukupan izvoz** manji za 30,9 miliona eura (ili za 43,8%). **Pokrivenost uvoza izvozom** iznosila je 11,2%.

Glavni partneri u uvozu i izvozu i dalje su zemlje CEFTA i EU. Srbija je i dalje najznačajniji partner.

Tabela 2: Ukupna vrijednost uvoza i izvoza poljoprivrednih proizvoda za januar-septembar 2011-2015

Godina	Izvoz	Uvoz	Pokrivenost uvoza izvozom
2011	35.017.984	333.812.718	10,5%
2012	40.569.905	337.732.162	12,0%
2013	42.183.287	347.380.268	12,1%
2014	70.622.996	367.914.207	19,2%
2015	39.656.665	353.199.785	11,2%

Izvor: MONSTAT

U odnosu na isti period prošle godine, najveći **rast izvoza** zabilježen je kod proizvoda na bazi žitarica (36,1%), duvana i proizvoda od duvana (29,3%), kafe i čaja (21,6%), ostataka prehrambene industrije (17,4%), vina (9,8%), piva (8,7%), alkoholnih pića (4,9%) i kakaa i proizvoda od kakaa (4,7%).

S druge strane, značajno je **smanjen izvoz** masnoća i ulja (91,7%), raznih proizvoda za ishranu (87,2%), mesa (86,6%), uljanog sjemenja i ljekovitog bilja (57,9%), vode (26,1%), voća (19,7%), proizvoda mlinske industrije (16,7%), prerađevina od mesa (14,1%), sirove kože (5,6%) i povrća (2,4%).

Tabela 3: Pregled razmjene po grupama proizvoda (januar-septembar 2012., 2013., 2014. i 2015.)

NAIMENOVANJE	IZVOZ (u €)				UVOZ (u €)			
	2012	2013	2014	2015	2012	2013	2014	2015
ŽIVE ŽIVOTINJE	4,893	14,831	23,574	26,938	19,301,959	17,510,281	15,641,871	18,191,066
MESO	2,754,058	3,465,142	32,711,919	4,398,725	46,155,473	49,580,929	76,595,661	48,659,599
RIBE, LJUSKARI, MEKUŠCI	25,026	7,237	12,294	243	5,756,374	6,599,795	6,824,391	7,103,589
MLIJEKO I MLIJEČNI PROIZVODI (Σ)	34,102	844,374	234,129	233,246	32,185,606	32,432,039	30,882,383	30,801,823
-Mlijeko i mliječni proizvodi osim sira (Σ)	8,352	778,145	99,677	89,860	20,769,244	20,046,971	19,550,899	21,022,761
-Nekcentrovano	5,820	776,283	69,086	88,819	11,035,814	10,802,814	9,665,505	10,288,584
-Koncentrovano	96	0	9,102	0	645,693	540,739	464,629	173,599
-Zakiseljeno mlijeko, jogurt, pavlaka, surutka..	2,436	1,863	21,490	1,041	9,087,738	8,703,418	9,420,765	10,560,578
Sir	25,751	66,228	134,452	143,386	11,416,362	12,385,068	11,331,484	9,779,061
JAJA	5,611	9,783	1,888	1,941	1,568,600	2,032,717	2,158,372	1,904,253
MED	106	30	4,512	3,686	516,713	548,417	577,750	716,808
NEJESTIVI PROIZVODI								
ŽIVOTINJSKOG PORIJEKLA (OSIM KOŽE)	0	15	0	0	144,439	195,010	148,506	227,767
ŽIVO DRVEĆE;								
LUKOVICE;KORIJENJE; CVIJECE	32,250	47,719	42,150	55,797	2,838,675	2,774,884	3,913,844	3,199,652
POVRĆE	1,483,614	3,590,314	2,369,952	2,312,844	6,426,689	9,158,591	9,880,926	11,844,327
VOĆE	3,441,307	3,541,193	3,465,092	2,783,021	11,208,532	14,929,732	15,892,214	19,358,127
KAFA, ČAJ I ZAČINI	801,174	569,886	404,632	492,126	11,116,259	8,227,714	7,387,009	7,738,434
ŽITARICE	1,279	21,528	2,209	12,111	9,092,879	7,797,154	8,749,157	8,038,515
PROIZVODI MLINSKE INDUSTRIJE	1,283,409	1,418,757	1,708,494	1,423,319	15,603,143	14,231,227	12,866,763	12,130,077
ULJ SIJEMENJE I PLODOVI; IND. I LJEKOVITO BILJE; SLAMA I KABASTA STOČNA HRANA								
ŠELJAK, GUME, SMOLE	0	16	1,734	2,240	47,843	73,928	92,605	68,255
BILJNI MATERIJALI ZA PLETRSTVO	0	0	0	0	32,297	57,889	39,456	54,272
MASNOĆE I ULJA BILJNOG PORIJEKLA	2,686,320	1,346,121	2,216,071	183,633	13,166,309	11,892,915	10,336,667	10,957,279
PRERAĐEVINE OD MESA	2,077,934	2,435,072	2,342,112	2,011,539	14,573,604	16,180,409	15,777,114	15,874,928
PRERAĐEVINE OD RIBA I LJUSKARA	2,647	1,727	11,858	2,263	2,807,537	3,577,265	3,784,973	2,215,268
ŠEĆER I PROIZVODI OD ŠEĆERA	10,497	10,758	29,060	38,311	8,306,026	7,948,537	6,541,350	6,553,201
KAKAO I PROIZVODI OD KAKAA	1,921,931	2,244,292	2,633,992	2,758,022	14,468,768	15,169,269	15,584,133	13,937,850
PROIZVODI NA BAZI ŽITAR. BRAŠNA I SKROBA	3,111,570	1,616,312	1,294,418	1,761,373	21,239,489	22,971,504	23,024,627	25,902,472
PROIZVODI OD VOĆA I POVRĆA	114,294	62,018	94,140	24,919	10,633,643	10,949,748	11,061,398	11,803,783
RAZNI PROIZVODI ZA ISHRANU	1,948,139	1,168,714	1,695,304	217,084	22,614,706	24,025,182	24,898,178	26,707,082
PIĆA. ALKOHOLI I SIRĆE (Σ)	13,077,580	10,093,327	11,481,241	12,417,291	43,061,286	42,214,324	41,431,095	44,779,839
-Voda obična min. gaz. i negazirana	304,486	199,462	280,431	207,172	6,707,281	6,122,131	6,014,382	6,507,696
-Gazirana bezalkoholna pića	133,722	114,766	86,737	72,321	24,488,259	23,149,488	21,091,935	20,498,171
-Pivo	2,677,633	2,946,417	3,100,459	3,370,084	3,884,885	4,217,603	4,785,889	6,659,216

-Vino	9,290,416	5,782,478	7,402,499	8,129,409	3,159,202	3,431,047	3,926,010	4,616,684
-Alkoholna pića i vermut	644,822	1,045,911	605,273	634,892	4,693,046	5,183,711	5,449,747	6,288,181
-Sirće	26,502	4,293	5,844	3,413	128,614	110,344	163,133	209,891
OTPACI I OSTACI PREH.INDUSTRIJE; PRIPREMLJENA HRANA ZA ŽIVOTINJE	37,194	75,973	108,464	127,314	12,861,224	12,803,326	12,218,336	13,170,972
DUVAN I PROIZVODI OD DUVANA	570,563	4,417,223	3,422,255	4,426,246	8,592,332	10,171,844	8,910,185	8,913,087
OSTALO	5,008,193	4,871,554	4,065,843	3,839,068	2,167,003	1,825,449	1,246,699	765,148
UKUPNO	40,569,905	42,183,287	70,622,996	39,656,665	337,732,162	347,380,268	367,914,207	353,199,785

Izvor: MONSTAT

Na strani uvoza, oočljiv je **pad uvoza** prerađevina od riba (41,5%), mesa (36,5%), živog drveća (18,2%), sira (13,7%), kokošijih jaja (11,8%), kakaa i proizvoda od kakaa (10,6%), žitarica (8,1%), proizvoda mlinske industrije (5,7%), gaziranih bezalkoholnih pića (2,8%) i mlijeka i mliječnih proizvoda (0,3%).

Istovremeno, zabilježen je **rast uvoza** piva (39,1%), meda (24,1%), voća (21,8%), povrća (19,9%), vina (17,6%), živih životinja (16,3%), alkoholnih pića (15,4%), proizvoda na bazi žitarica (12,5%), uljanog sjemenja i ljekovitog bilja (9,2%), vode (8,2%), ostataka prehrabene industrije (7,8%), raznih proizvoda za ishranu (7,3%), proizvoda od voća i povrća (6,7%), masnoća i ulja biljnog i životinjskog porijekla (6,0%), kafe,čaja i začina (4,8%), riba i ljuskara (4,1%), prerađevina od mesa (0,6%) i šećera i proizvoda od šećera (0,2%).

8. Spoljnotrgovinska razmjena proizvoda iz Glave 44 CT za devet mjeseci 2015.

Ukupna razmjena proizvoda iz Glave 44 CT (drvo i proizvodi od drveta) za period januar-septembar 2015. godine iznosila je 37,5 miliona eura i u odnosu na isti period prošle godine veća je za 8,1% (ili za 2,8 miliona eura). Učešće proizvoda iz 44. Glave CT (drvo i proizvodi od drveta) u ukupnom izvozu iznosi 9,4%, a u ukupnom uvozu 1,2%. **Ukupan uvoz** ovih proizvoda za period januar-septembar 2015. u odnosu na isti period prošle godine manji je za 1,3 miliona eura (ili za 7,1%), dok je **ukupan izvoz** veći za 4,1 miliona eura (ili za 24,8%). **Pokrivenost uvoza izvozom** iznosila je 121,3% i zabilježen je suficit. Glavni partneri u uvozu i izvozu su zemlje CEFTA i EU.

Tabela 4: Ukupna vrijednost uvoza i izvoza drveta i proizvoda od drveta za januar-septembar 2013., 2014. i 2015.

Godina	Izvoz	Uvoz	Pokrivenost uvoza izvozom
2013	12,641,211	17,111,916	73,9%
2014	16,458,386	18,234,219	90,3%
2015	20,547,517	16,939,914	121,3%

Izvor: MONSTAT

Najveći rast izvoza zabilježen je kod proizvoda: ogrijevno drvo (65,5%), obrađeno drvo za parket (28,9%), drvo obrađeno po dužini rezanjem (24,4%), sanduci i gajbe (24,1%) i neobrađeno drvo (15,4%). S druge strane, u odnosu na isti period prošle godine je smanjen izvoz građevinske stolarije (77,6%).

Uočljiv je pad uvoza kod proizvoda: ogrijevno drvo u oblicima (65,0%), drvo obrađeno po dužini (27,0%), šperploče i slojeviti proizvodi (20,3%), građevinske stolarije (16,6%), drva za parkete (5,9%) i ploča i iverice (3,5%). Istovremeno, zabilježen je rast uvoza neobrađenog drveta (151,2%), marketerije i intarzije (27,7%), sanduka i gajbi (13,3%), vlaknatih ploča od drveta ili drvenastih matrijala (12,8%) i listova za furniranje (4,9%).

Tabela 5: Pregled razmjene po grupama proizvoda (januar- septembar 2013., 2014. i 2015.)

NAIMENOVANJE	Izvoz u €			Uvoz u €		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Ogrijevno drvo u oblicima	1,145,026	1,896,219	3,137,836	346,883	475,203	166,291
Drveni ugajl	7,847	0	2,396	54,431	66,076	72,712
Drvo neobrađeno	2,484,230	3,335,731	3,848,854	838,913	254,132	638,471
Drvo za obruče; cijepano kolje; zašiljeno kolje, letve	897	0	2,991	1,560	4,454	14,649
Željeznici ili tramvajski pragovi od drveta	21,448	75,955	75,040	286,881	5,951	112,498
Drvo obrađeno po dužini rezanjem	7,726,769	9,887,655	12,298,196	763,503	793,536	579,358
Listovi za furniranje	40,216	107,952	66,120	187,445	123,677	129,755
Lamele i frize za parket	609,615	323,951	417,597	2,180,749	2,205,350	2,075,180

Ploče, iverice i slične ploče	3,446	116	367	3,122,928	3,209,369	3,098,153
Ploče vlaknatice od drveta ili drvenastih materijala	2,222	10,326	5,009	1,917,830	1,730,341	1,952,270
Šperploče, furnirane ploče i slični slojeviti proizvodi	35,895	3,516	1,043	1,085,540	967,020	771,038
Drvo sabijeno u obliku ploča, blokova, traka	0	0	0	4,629	4,710	3,047
Okviri drveni za slike, fotografije, ogledala	94	276	1	52,119	57,281	37,499
Sanduci, kutije, gajbe, doboši	327,087	501,223	622,049	401,842	350,890	397,451
Proizvodi bačvarski	0	0	0	34,803	26,717	28,429
Alati, kućišta za alate	4	169	0	44,085	46,139	57,292
Građevinska stolarija i ostali proizvodi za građevinu	214,037	300,995	67,487	4,714,240	6,583,269	5,488,193
Posuđe kuhinjsko i stono i pribor od drveta	127	376	22	89,535	145,788	115,907
Marketerija i intarzija od drveta	50	5,602	780	190,704	340,663	435,128
Ostali proizvodi od drveta	22,199	8,325	1,728	793,296	843,652	766,595
UKUPNO	12,641,211	16,458,386	20,547,517	17,111,916	18,234,219	16,939,914

Izvor: MONSTAT

9. Prodaja i otkup proizvoda poljoprivrede, šumarstva i ribarstva za prvih devet mjeseci 2015.

Vrijednost otkupa i prodaje poljoprivrednih proizvoda za prvih devet mjeseci 2015. godine iznosila je 23,6 miliona eura, što je za 12,9% više u odnosu na isti period 2014. godine kada je prodaja i otkup proizvoda poljoprivrede, šumarstva, ribarstva iznosila 20,9 miliona eura.

Tabela 6: Vrijednost prodaje i otkupa proizvoda poljoprivrede, šumarstva, ribarstva, u hiljadama eura

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Avg	Sep	Ukupno
2014	1.978	1.385	1.641	1.743	2.063	2.604	2.942	3.490	3.069	20,915
2015	1.951	1.633	1.832	2.175	2.610	2.578	3.814	4.080	2.946	23,619

Izvor: MONSTAT

10. Zarade u poljoprivredi

Prosječna **bruto zarada** u Sektoru poljoprivrede, šumarstva i ribarstva za prvih devet mjeseci 2015. godine iznosila je 735 eura, što je za 4,40% više u odnosu na isti period 2014. godine, kada je iznosila 704 eura. Prosječna **neto zarada** u Sektoru poljoprivrede, šumarstva i ribarstva za prvih devet mjeseci 2015. godine iznosila je 501 euro, što je za 4,59% više u odnosu na isti period 2014. godine, kada je iznosila 479 eura.

11. Staračke naknade

Staračke naknade isplaćuju se u skladu sa dinamikom priliva sredstava i uštedama koje Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja ostvaruje na drugim pozicijama. Naknade su, u uvećanom iznosu isplaćene za prvih devet mjeseci, dok će do kraja novembra biti isplaćene naknade i za oktobar. Činimo sve što možemo da obaveze po ovom osnovu u cjelosti isplatimo u ovoj godini.

12. Vodoprivreda

- U Skadru je održan sastanak državnih komisija Crne Gore i Albanije za vodoprivredne odnose. Definisani su dalji koraci na usaglašavanju i potpisivanju ugovora o vodoprivrednim odnosima dvije zemlje.
- Direktorat za vodoprivredu ažurno radi na pripremi podzakonskih akata kako bi se kompletiralo transponovanje Okvirne i ostalih direktiva iz oblasti voda.
- Sastanak Komisija Crne Gore i Bosne i Hercegovine u vezi predloga potpisivanja ugovora o međusobnoj saradnji u oblasti vodoprivrede dogovoren je za drugu nedjelju decembra.